

એ'તેકાફના ફઝાઈલ

એ'તેકાફની વ્યાખ્યા : એ'તેકાફની નિયતથી અલ્લાહની રજામંદી માટે મસ્જિદમાં રોકાવું એને એતેકાફ (રોકાણ કરવું) કહે છે. નિયત એટલે દિલથી નિશ્ચય. ઝબાનથી પણ આ પ્રમાણે “બિસ્મિલ્લાહિ દખલ્તુ વઅલૈહિ તવક્કલ્તુ નવૈતુ સુન્નતલ્ એ'તેકાફ” કહે તો બેહતર છે. એના માટે મુસલમાનનું આકિલ હોવું તથા જનાબતથી (અને ઘરમાં એ'તેકાફ કરે તે સ્ત્રીએ હેઠ તથા નિફાસથી) પાક હોવું શર્ત છે. બાલિગ હોવું શર્ત નથી. બલ્કે નાબાલિગ જો તમીઝ (સમજ) ધરાવતો હોય તો તેનો એ'તેકાફ પણ સહીદ થશે. (આલમગીરી, ભાગ-૧, પૃષ્ઠ-૨૧૧)

★ જહન્નમ વચ્ચે ત્રણ ખાઈઓ ઊભી કરો ★

★ હદીષમાં છે કે : જે શખ્સ અલ્લાહની રજામંદી માટે એક દિવસનો એતેકાફ કરે તો અલ્લાહ તઆલા તેની (એતેકાફ કરનારની) તથા જહન્નમની વચ્ચે ત્રણ ખાઈઓ આડી કરી દેશે જેનું અંતર આસ્માન તથા જમીનના અંતર જેટલું હશે. (દુર્રે મન્હૂર, ભાગ-૧, પૃષ્ઠ-૪૮૬)

★ થોડીવારના એ'તેકાફની ફઝીલત ★

★ "જે શખ્સ મસ્જિદમાં મગરિબથી લઈને ઈશા સુધી "મોઅતકિફ" રહે. નમાઝ અને કુર્આન મજીદની તિલાવત સિવાય વાતચીત ન કરે, તો અલ્લાહ તઆલા પર લાઝિમ

છે તે પોતાના કરમથી તે એ'તેકાફ કરનારના માટે જન્નતમાં મહેલ તૈયાર કરે." (કશફુલ્ ગુમ્મહ)

★ દોઝખ વચ્ચે ૫૦૦ વરસનો ફાસલો ★

★ તેને હજાર રાતો જાગીને ઈબાદત (શબ બેદારી)નો સવાબ મળશે અને તેની તથા દોઝખ વચ્ચે ૫૦૦ વરસનો ફાસલો થશે. (તઝકેરતુલ વાએઝીન)

★ ૩૦૦ શહીદોનો સવાબ ! ★

★ રમઝાનમાં એક દિવસ એતેકાફ કરનારને ૩૦૦ શહીદોનો સવાબ મળશે. (તઝકેરતુલ વાએઝીન)

★ બે હજબ બે ઉમરાનો સવાબ ★

★ રમઝાનમાં ૧૦ દિવસ એતેકાફ કરે તે એવો છે જેણે બે હજબ અને બે ઉમરા કર્યા. (શોઅબુલ ઈમાન, ભાગ-૩, પૃષ્ઠ-૪૨૫)

★ હઝરત સૈયેદોના હસન બસરી رضي الله عنه થી નકલ થયેલ છે કે "મોઅતકિફ" (એ'તેકાફ કરનાર)ને દરરોજ એક હજબનો સવાબ મળે છે. (દુર્રે મન્હૂર, ભાગ-૧, પૃષ્ઠ-૪૮૬)

★ પાછલા ગુનાહો માફ ! ★

★ જેણે ઈમાન સાથે સવાબ મેળવવાની નિયતે એ'તેકાફ કર્યો તેના સર્વ પાછલા ગુનાહો માફ કરી દેવામાં આવશે. (જામેઅ સગીર, પૃષ્ઠ-૫૧૬)

★ ૧૦૦૦ સાલની ઈબાદતનો સવાબ ★

★ રમઝાનમાં છેલ્લા ૧૦ દિવસ એતેકાફ કરનારને ૧૦૦૦

સાલની ઈબાદતનો સવાબ મળશે અને કયામતના દિવસે તેને રબ તઆલા અર્શના સાયામાં જગા આપશે.
(સુબ્હાનલ્લાહ!) (તઝકેરતુલ વાએઝીન)

કેટલીક જગાએ એ'તેકાફ કરનાર ભાઈઓ મસ્જિદની અજાનતાને કારણે ઉપરોક્ત ફઝીલતો ગુમાવી બેસે છે કેમ કે એ'તેકાફ સહીહ થતો નથી માટે આ લેખનો ધ્યાનપૂર્વક અભ્યાસ કરો અને બની શકે તો રમઝાનના બરકતી મહીનામાં પૂરો મહીનો, નહીં તો દસ દિવસ એ નહીં તો એક દિવસ તો જરૂર એ'તેકાફમાં બેસશો.

એ'તેકાફના મસાઈલ

☆ એતેકાફના પ્રકાર ☆

(૧) વાજિબ : મન્નત માની હોય કે કામ થશે તો એતેકાફ કરીશ. એના માટે રોઝા શર્ત છે.

(૨) સુન્નતે મોઅક્કદા : ૨૦ મી રમઝાનના ગુરૂબ આફતાબ પહેલાંથી શવ્વાલનો ચાંદ દેખાતા સુધી (છેલ્લા ૯ કે ૧૦ દિવસ) આ સુન્નતે મોઅક્કદા કિફાયા છે વસ્તીમાંથી સૌ છોડી દે તો સૌની પકડ થશે. અને એક મર્દ પણ કરી લેશે તો સૌ છૂટી જશે. એમાં પણ રોઝા શર્ત છે પણ તે જ રમઝાનના પૂરતા છે. ગુરૂબ આફતાબની અગાઉ મસ્જિદમાં એન્ટ્રી થઈ ગઈ ભલે ફનાએ મસ્જિદ જેમ કે વુઝૂખાનુ કે જૂતા ઉતારવાની જગા સુધી ગયો અને ગુરૂબ આફતાબ થઈ ગયો તો પણ એ'તેકાફ સહીહ ગણાશે. (હવાલો : ફયૂઝાને એ'તેકાફ)

(૩) નફલ એતેકાફ : એમાં રોઝા શર્ત નથી, થોડી વારનો પણ થઈ શકે. મસ્જિદ બહાર નીકળે તો નફલ એતેકાફ ખતમ થયો, ફરી દાખલ થાય તો નિચ્યત કરી લે. મર્દ મસ્જિદમાં એતેકાફ કરે અને સ્ત્રી ઘરમાં જે જગા નમાઝ માટે મુકરર કરે ત્યાં એતેકાફ કરે, તેને 'મસ્જિદે બૈત' કહે છે.

☆ મસ્જિદ વિશે સમજૂતી ☆

મસ્જિદમાં અસ્લ મસ્જિદ સિવાયના ભાગને ખારિજે મસ્જિદ અથવા ફનાએ મસ્જિદ (જમાઅતખાના સિવાયનો ભાગ) કહે છે. સામાન્યતઃ જમાઅતખાનુ અસ્લ મસ્જિદ તરીકે નિશ્ચિત હોય છે, જ્યાં એથી અધિક વિસ્તાર પણ અસ્લ મસ્જિદમાં સમાવ્યો હોય છે, તો તેની જાણકારી મેળવી લેવી જરૂરી છે જેથી "મસ્જિદના આદાબ" સાચવી શકાય. જો કે એ'તેકાફના કરનાર માટે "અસ્લ મસ્જિદ" તથા "ફનાએ મસ્જિદ" બંનેવ મસ્જિદના હુકમમાં છે. એટલે કે એ બંનેવમાં વિના સંકોચે જઈ શકે છે. જેનો ખુલાસો આગળ આવશે. (બેહતર એ છે કે વિના કારણે ફનાએ મસ્જિદમાં પણ મોઅતકિફે ન જવું જોઈએ.)

☆ એ'તેકાફ દરમ્યાન બહાર નીકળવાના

સબબો તથા સાવચેતીઓ ☆

રમઝાનના છેલ્લા ૧૦ દિવસનો એતેકાફ કરનારને જે કામો માટે મસ્જિદની બહાર નીકળવાની રજા આપી તે આ પ્રમાણે છે : જાજરૂ, પેશાબ, વુઝૂ તથા ફર્જ ગુસ્લ અને મજબૂરીની હાલતમાં ખાવા લાવવા તથા જો ત્યાં જુમ્આ તથા જમાઅત ન થતી હોય તો જુમ્આ તથા જમાઅત માટે મસ્જિદથી

બહાર નીકળી શકે છે. પણ જે મસ્જિદમાં આ સગવડો હોય તે મસ્જિદમાંથી એ'તેકાફ કરનારને બહાર નીકળવાની ઈજાઝત નથી. જો મસ્જિદના દરવાજા બહાર બંને પગો નીકળી જશે તો એ'તેકાફ તૂટી જશે. (બહારે શરીઅત, ભાગ-૫, પૃષ્ઠ-૧૫૦)

★ બીમાર પુર્સી કરવા કે જનાઝામાં શિકત કરવા જઈ શકશે નહીં. (અબૂ દાઉદ, ભાગ-૨, પૃષ્ઠ-૩૩૪)

★ અમુક મસ્જિદોમાં વુઝૂખાનુ, પેશાબખાનુ, જાજરૂ, બાથરૂમ વગેરે મસ્જિદની બિલ્દીંગ છોડીને બહાર (એટલે ફનાએ મસ્જિદની બહાર) હોય છે જેથી એ સ્થળોએ હાજત વિના નથી જઈ શકતા.

★ જાજરૂ, બાથરૂમ, વુઝૂખાનુ બહાર હોય તો મસ્જિદ છોડીને જાજરૂ જતી વેળા કે વુઝૂ કે ગુસ્લ કરવા જતી વેળા આવતાં જતાં રસ્તામાં સલામ કે જરૂરી વાત ચાલુમાં કરી શકે છે, એ પ્રમાણે વુઝૂ કરતી વેળા પણ જરૂરી વાત ચાલુમાં જ વુઝૂ કરતાં કરતાં કરી શકશે પણ વાત માટે અથવા કોઈને કાંઈ સમજાવવા રોકાશે તો એતેકાફ તૂટી જશે.

★ મસ્જિદથી બહાર જાજરૂ કે વુઝૂ-ગુસ્લ માટે આવતાં જતાં ઝડપથી ચાલવું જરૂરી નથી, જરૂરત પ્રમાણે ધીરેથી ચાલી શકે છે. કોઈ માર્ગમાં રોકવા ચાહે તો ચાલતાં ચાલતાં કહી દેવું કે હું એતેકાફમાં છું જેથી રોકાઈ શકતો નથી. જો એક પલ (ક્ષણ) પણ રોકાશે તો એતેકાફ તૂટી જશે.

★ મસ્જિદમાં એતેકાફ કરનાર વિના જરૂરત દુન્યવી વાત ન કરે અને જે વાત કરે તે પણ ધીમેથી, શોરો ગુલ ન મચાવે,

એતેકાફ કરનારને પણ વિના જરૂરત દુન્યવી વાત કરવાની સખત મનાઈ છે.

★ એતેકાફ વગરનો માણસ તો દુન્યવી વાત મસ્જિદમાં કરી જ નથી શકતો, એવું કરનારના ૪૦ સાલના અમલ બર્બાદ થઈ જાય છે.

★ મસ્જિદમાં હસવું કબ્રમાં અંધારું લાવે છે. હા ! જરૂરત પ્રમાણે સ્મિત કરી શકે છે.

★ એ'તેકાફ કરનારે બિલકુલ મૂંગા રહેવું એવી જે માન્યતા છે તે ગલત છે.

★ જો મસ્જિદમાં જાજરૂની વ્યવસ્થા ન હોય અને મસ્જિદ બહાર બનેલ જાજરૂમાં ગંદકી વગેરેના કારણે તબીઅત ગભરાતી હોય તો હાજત માટે ઘરે જવામાં કોઈ વાંધો નથી. હવે ઘરેથી વુઝૂ પણ કરતા આવે તોય વાંધો નથી, પણ એ સિવાય એક પલ પણ રોકાઈ શકશે નહીં. નહીં તો એ'તેકાફ તૂટી જશે. (હાશિયા તહતાવી અલલ્ મરાકી, પૃષ્ઠ-૫૭૯)

★ મસ્જિદ બહાર એક પગ અને બે હાથ માથા સાથે કાઢશે તો એ'તેકાફ ન તૂટશે પણ બંને પગ કાઢશે તો તૂટી જશે.

★ ખાવા, પાણી લાવી આપનાર કોઈ જ નથી તો મજબૂરનૂ મસ્જિદ બહાર જઈ શકશે પણ લાવીને મસ્જિદમાં જ ખાશે. (બહુરુઈક, ભાગ-૨, પૃષ્ઠ-૩૦૩)

★ કપડાં, વાસણ વગેરે મસ્જિદમાં છાંટા ન ઉડે એ શરતે કોઈ મોટા વાસણમાં ધોઈ શકાશે.

★ મસ્જિદમાં અન્ય ભાઈઓ મોઅતકિફ હોય તો તેમના સંગાથના હક્કોનો દરેક રીતે લેહાઝ રાખે. જેમ કે એક

સહાબી કોઈ પ્રસંગે હુઝૂર ﷺ ની સાથે હતા. આપ ﷺ એ બે મિસ્વાક કાપી, એક સીધી હતી અને બીજી વાંકી હતી. સરકાર ﷺ એ સીધી મિસ્વાક સાથે સહાબીને આપી અને વાંકી પોતાની પાસે રાખી. તેમણે અર્જ કરી, સરકાર ﷺ તમે સીધી મિસ્વાક જ રહેવા દેતે. ફર્માવ્યું, જે શખ્સ કોઈની સાથે એક ઘડીના માટે પણ સંગાથ પામે તો ક્રિયામતમાં તે સોહબતના બારામાં પૂછવામાં આવશે કે તે સોહબતનો હક્ક અદા કર્યો કે વેડફી કાઢ્યો ? ઈમામ મુહમ્મદ ગિઝાલી رحمة الله عليه "કીમીયાએ સઆદત"માં આ હદીષ હેઠળ જણાવે છે કે સોહબતના હક્કથી મુરાદ ઈષાર (ત્યાગની ભાવના) એટલે અન્ય માટે ભોગ આપવો છે, સારી ચીજ બીજા માટે કુર્બાન કરવી જોઈએ.

★ જે કોઈ પોતાના મુસલમાન ભાઈની હાજત પૂરી કરવા માટે કોશિશ, ભાગદોડ કરે તે તેના માટે ૧૦ સાલના એ'તેકાફથી પણ અફઝલ છે.

★ મસ્જિદમાં સગવડ ન હોવાને કારણે મસ્જિદ બહાર જો જાજરૂ કે પેશાબ માટે ગયા અને ત્યાં અંદર કોઈ પહેલેથી ગયું હોય તો મસ્જિદમાં પાછા આવીને રાહ જોવાની જરૂરત નથી, ત્યાં ઉભો રહીને રાહ જોઈ શકશે, હવે એ દરમ્યાન વાતચીત પણ કરી શકશે. પણ હાજત પૂરી કર્યા બાદ રોકાવું જાઈજ નથી. જો રોકાશે તો એ'તેકાફ તૂટી જશે.

★ મસ્જિદમાંથી બહાર નીકળ્યા અને વુઝૂ, પેશાબ કે પાખાના કરવા જતાં રસ્તામાં દેવું (કરજ) માંગવાવાળાએ રોકી લીધો તો એ'તેકાફ તૂટી જશે. (આલમગીરી, ભાગ-૧, પૃષ્ઠ-૨૧૨)

★ મસ્જિદ બહારના વુઝૂખાના પર દાંત મંજન કે ટૂથ પેસ્ટથી દાંત સાફ કરવા માટે જવાથી એ'તેકાફ તૂટી જાય છે.

★ વુઝૂખાનામાં વુઝૂ કરવા જાય તો પણ દંતમંજન કે ટૂથ પેસ્ટથી દાંત સાફ કરી શકશો નહીં, હા ! વુઝૂ માટે દાતણ (મિસ્વાક) કરી લો કે જે સુન્નત છે.

★ વુઝૂખાના પર વુઝૂ દરમિયાન સાબુનો ઉપયોગ નથી કરી શકતા.

★ વુઝૂ કર્યા પછી તરત જ મસ્જિદમાં દાખલ થઈ જાય, હા, વુઝૂખાનેથી અટક્યા વિના ચાલતાં ચાલતાં જ ટુવાલ હાથ મોં પર ફેરવી પાણી લૂછે જેથી વુઝૂ કરેલ પાણીનાં ટીપાં મસ્જિદની ફર્શ પર ન ટપકે.

★ હવે મસ્જિદમાં દાખલ થઈને ઈચ્છે તો શાંતિથી હાથ, મોં લૂછે. બની શકે તો વુઝૂ પછીની થોડી તરી વુઝૂના ભાગો પર રહેવા દે, એ સવાબ છે.

★ વુઝૂ પછી વુઝૂખાના પર જ ઉભા રહીને કલ્મએ શહાદત અને બીજી દુઆઓ પઢવાની શરૂઆત કરવી નહીં, પરંતુ મસ્જિદમાં આવીને પઢે.

★ વુઝૂખાના પર જતાં પહેલાં જ બાંયો ચઢાવી લે અને ઘડિયાળ ઉતારી લે. જો ભૂલી જાય તો ત્યાં પણ તેમ કરી શકશે વાંધો નથી.

★ વુઝૂ કરતાં કોઈ વસ્તુ દા.ત. દાતણ, રૂમાલ, ટોપી વગેરે પડી જાય તો હાથ લંબાવી ઉઠાવી શકે છે, પરંતુ તેને ધોવામાં સમય બરબાદ ન કરે.

★ વુઝૂ કર્યા પછી વુઝૂખાના પર માથામાં કે દાઢીમાં કાંસકી ન

કરે તથા ઘડિયાળ પણ મસ્જિદમાં આવીને પહેરે.

- ★ વુઝૂ હોય છતાં ફરી વુઝૂ માટે વુઝૂખાના પર જવાથી એ'તેકાફ તૂટી જશે.
- ★ વુઝૂ તૂટવાનો શક હોય તો વુઝૂ માટે જવું નહીં, કારણ કે ફક્ત વહેમથી વુઝૂ તૂટતું નથી. જો પાકી ખાત્રી થઈ જાય તો વુઝૂ કરવા જઈ શકશો.
- ★ પાણી પીવા કે લેવા માટે બીજાની મદદ લેવી પણ જાતે વુઝૂખાના પર જવું નહીં.
- ★ વુઝૂખાનામાં વાસણ કે કપડાં ધોવા જશો તો એ'તેકાફ તૂટી જશે.
- ★ વુઝૂખાના પર કોઈ વસ્તુ ભૂલી જાય તો બીજા પાસે મંગાવી લે (પોતે લેવા જવું નહીં).
- ★ જો મસ્જિદના વુઝૂખાના પર પાણી ન હોય તો કોઈ વગર એ'તેકાફવાળા પાસે પાણી મંગાવે અથવા મસ્જિદની સૌથી નજીકની જગ્યા પર જઈને વુઝૂ કરી શકે છે.
- ★ ખાવા શરૂ કરતાં પહેલાં અને પછી હાથ ધોવા, કોગળા કરવા વગેરે ભલે સુન્નત છે પરંતુ એ કામો માટે વુઝૂખાના પર જવું નહીં. એટલા માટે જ વાસણ (ચલમચી કે મોટી ડોલ વગેરે)ની વ્યવસ્થા પહેલેથી રાખે, પરંતુ એ વાસણમાં હાથ ધોતાં કે કોગળા કરતાં પહેલાં એક પણ છાંટો મસ્જિદની સફ પર કે ફર્શ પર ન પડે તેની કાળજી રાખવી.
- ★ જો કપડાં નાપાક થઈ ગયાં અને બીજા કપડાં પણ નથી અને કોઈ મદદગાર પણ નથી તો મજબૂરી ખાતર નાપાકી દૂર કરવા વુઝૂખાના પર જઈ શકે છે પણ મેલાં કપડાં ધોવા જઈ શકાય નહીં.

નોંધ : આ સર્વ હુકમો તે વુઝૂખાના માટે છે જે મસ્જિદથી બહારના ભાગે હોય. **મસ્જિદમાં વુઝૂ ખાનુ હોય ત્યાં જવામાં વાંધો નથી.** જેનો ખુલાસો આગળ આવશે.

- ★ ખાવા ખાત્રી વખતે પોતાનું દસ્તખ્વાન જરૂર પાંથરે. મસ્જિદની ફર્શ કે સફ મેલી થવી જોઈએ નહીં.
- ★ મસ્જિદની દિવાલો કે ગાલીયા, સફો વગેરે પર ચીકણા હાથ કદી ન લગાડો તથા નાક કે કાનનો મેલ, કચરો એના ઉપર ન લગાડો.
- ★ મસ્જિદની સફોના દોરા અને સાદડીઓની સળીઓ તોડવા, ઉખેડવાથી બચો.
- ★ મસ્જિદમાં સવાલ કરનારને કદી પણ કોઈ રકમ વગેરે આપવું નહીં. કારણ કે મસ્જિદમાં પોતાના માટે સવાલ કરવો હરામ છે (સવાલ કરનાર ફકીર કે મુસાફરને મસ્જિદમાં આપવાની છૂટ નથી).
- ★ કપડાં બદલવા મસ્જિદ બહારના બાથરૂમમાં જઈ શકાશે નહીં. મસ્જિદના ખૂણામાં લુંગી બાંધીને કપડાં બદલી નાખવાં.
- ★ જો ફક્ત એક પગ મસ્જિદની બહાર નીકળે તો એ'તેકાફ તૂટતો નથી તથા બંને હાથ માથા સાથે મસ્જિદની બહાર નીકળે તો કંઈ વાંધો નથી. (બહરૂરાઈક, ભાગ-૨, પેજ-૩૦૩)
- ★ બેખ્યાલી (અંજાણ)માં મસ્જિદ બહાર નીકળી ગયા અને યાદ આવતાં અંદર આવી ગયા તો પણ એ'તેકાફ તૂટી જશે. પણ તોડવાનો ગુનોહ નહીં થાય. (રદુલ મુહતાર, ભાગ-૩, પેજ-૪૩૮)

★ કોઈ એવી બીમારી લાગી ગઈ કે મસ્જિદથી નીકળ્યા વગર ઈલાજ થઈ શકે નહીં તો ઈલાજ માટે બહાર નીકળો તો પણ એ'તેકાફ તૂટી જશે, જો કે એ'તેકાફ તોડવાનો ગુનોહ નહીં થાય, પણ કઝા કરવાની જવાબદારી રહેશે. (રફુલ મુહતાર, ભાગ-૩, પેજ-૪૩૮)

★ જો કોઈ "મોઅતકિફ"ને ઊંઘમાં ચાલવાની ટેવ હોય અને "મસ્જિદ" બહાર નીકળી જાય તો એ'તેકાફ તૂટી જશે. (ફયૂઝાને એ'તેકાફ)

★ ખાવા, પીવા કે ચા-નાસ્તો મસ્જિદમાં જ કરવો.

★ મસ્જિદમાં કાચી ડુંગરી, મૂળો, લસણ વગેરે બદબુદાર વસ્તુ ખાવી નાજાઈઝ છે (એ'તેકાફ વગરનાઓએ પણ જો આવી વસ્તુ ખાધી હોય તો બરાબર મોં સાફ કરી મસ્જિદમાં આવવું.)

★ જો જાજરૂ કે પેશાબખાનામાં ગયા પછી ખબર પડી કે પાણી નથી તો બીજાની મદદ લઈ શકો છો. એ'તેકાફ માટે બેઠેલો માણસ મદદ માટે જઈ શકતો નથી.

★ મસ્જિદમાં કે બહારના સ્થળે જો કોઈ એ'તેકાફ કરનારે હસ્તમૈથુન કર્યું અને વિર્ય નીકળ્યું તો રોઝો અને એ'તેકાફ બંને તૂટી જશે.

★ મઆઝલ્લાહ ! કોઈની જીભથી કુફી કલામ નીકળી ગયો તો એ'તેકાફ તૂટી જશે. હવે એ કુફી કલામથી તૌબા કરે, કલ્મા શરીફ પઢે અને પત્નીવાળો હોય તો ફરી નિકાહ પણ કરે. હવે તૂટેલ એ'તેકાફની કઝા નથી, કેમ કે મુર્તદ થવાથી ઈસ્લામના સમયના સર્વ અમલો બેકાર થઈ જાય છે.

(દુર્રે મુખ્તાર મઅ રફુલ મુહતાર, ભાગ-૩, પેજ-૪૩૭)

★ એ'તેકાફ કરનારે મસ્જિદમાં દાઢીની ખત બનાવવી કે વાળ કઢાવવા કે માથા અને દાઢીમાં તેલ નાખવામાં વાંધો નથી (કપડું પાથરીને સાવધાનીથી કરે જેથી મસ્જિદની સફો ખરાબ ન થાય અને એની ઉપર વાળ ન પડે). (હવાલો : ફયૂઝાને એ'તેકાફ)

★ એ'તેકાફ કરનાર જો વિદ્યાર્થી હોય અને પોતાના કોર્સની ચોપડીઓ વાંચવા ઈચ્છે તો વાંચી શકે છે (આ તો મુસ્લિમ દેશોમાં થઈ શકે જ્યાં ઈસ્લામિક કોર્સ ચાલે છે)

★ વર્તમાનપત્રો વાંચવાથી બચો કે જેમાં જાનદારના ફોટા કે ફિલ્મી ફોટા હોય.

★ કોઈ બૂટ ચંપલ ચોર ચોરી કરીને ભાગ્યો તો એને પકડવા મસ્જિદની બહાર ગયા તો એ'તેકાફ તૂટી જશે.

★ જમાઅતના સમયે પેશાબખાનામાં ગયા અને પાછા આવ્યા ત્યારે આખી મસ્જિદ ભરાઈ ગઈ તો પણ મસ્જિદની બહાર ઉભા ન રહે, અંદર જગા કરે.

★ મસ્જિદ જો વધારે માળની હોય અને ઉપર જવાનો માર્ગ મસ્જિદમાંથી જ હોય તો ઉપર જવામાં વાંધો નથી પણ કામ વગર છત પર જવું મકરૂહ છે.

★ મસ્જિદની સાથે જ મઝાર શરીફ હોય, દરવાજા બહાર નીકળવું ન પડે તેવો હોય તો ત્યાં જઈ શકશે, ફાતેહા પઢી શકશે.

★ જો મિનારાનો રસ્તો મસ્જિદની બહાર (બિલ્ડીંગ બહાર) હોય તો પણ અઝાન આપવા માટે "મોઅતકિફ" જઈ શકે

છે, કેમ કે હવે એ મસ્જિદથી નીકળવું શરઈ જરૂરતના કારણે છે. (ફયુઝાને એ'તેકાફ)

★ અકસ્માતે જો મસ્જિદની છત પડી ગઈ અથવા કોઈ બળજબરીથી કાઢી મૂકે તો બીજી મસ્જિદમાં તરત જ મોઅતકિફ થઈ જાય. એ'તેકાફ સહીહ થશે.

★ મસ્જિદ બહારના બાથરૂમે ઠંડક માટે બાથરૂમમાં નહાવા જશે તો એ'તેકાફ તૂટી જશે. મસ્જિદમાં બાથરૂમની વ્યવસ્થા હોય તો પણ ફર્જ ગુસ્લ સિવાય નહાવા ન જવું એ જ બેહતર છે.

★ પેશાબ કર્યા બાદ ટીપાં પડવાની ફરિયાદ હોય તો ફક્ત ઈસ્તિન્જો કરવા (પાક થવા માટે જો મસ્જિદમાં વ્યવસ્થા ન હોય તો) મસ્જિદની બહાર જઈ શકે છે.

★ એ'તેકાફની હાલતમાં ખામોશીને ઈબાદત સમજીને યુપકીદી સાધી રાખવી મકરૂહે તહરીમી (નાજાઈઝ) છે, અને યુપ રહેવું સવાબની વાત સમજીને ન હોય તો કાંઈ વાંધો નથી. અને બુરી વાતથી બચવા યુપ રહેવું તો આ'લા દરજો ધરાવે છે કેમ કે બુરી વાત બોલવી ગુનોહ છે. અને જે વાતોમાં ન સવાબ ન ગુનોહ એટલે કે મુબાહ વાત એ'તેકાફવાળા માટે મકરૂહ છે પણ જરૂરત પૂરતી રજા છે. વિના જરૂરત મસ્જિદમાં મુબાહ વાત નેકીઓને એવી રીતે ખાય જાય છે જેવી રીતે આગ લાકડીને ખાય છે. (દુરે મુખ્તાર, ભાગ-૩, પૃષ્ઠ-૧૪૪)

★ જ્યારે મુબાહ વાતની આ હાલત છે તો ગીબત, યુગલી, બિભત્સ વાતોનો કેટલો ગુનોહ હશે ?!

એ'તેકાફ સંબંધે અઘાત્યના ખુલાસાઓ

❖ કોઈ ગલતફહમી હોય તો દૂર કરી લો ! ❖

"અસ્લ મસ્જિદ" જેમાં જમાઅતખાનુ હોય છે અથવા મસ્જિદ બનાવનાર થકી જે જગા નમાઝ માટે ખાસ કરવામાં આવે તે, અને "ખારિજે મસ્જિદ" એટલે સહન તથા વુઝૂખાનુ તથા મસ્જિદની પૂરી બિલ્દીંગ જેને ઉર્ફે આમમાં સામાન્યતઃ લોકો મસ્જિદ કહે છે. અસ્લ મસ્જિદ સિવાયના ભાગને "ફનાએ મસ્જિદ" (મસ્જિદથી જોડાયેલ વિસ્તાર) પણ કહે છે ત્યાં એ'તેકાફ કરનારને જવાની ઈજાઝત છે. (જેથી આ કિતાબમાં જ્યાં મસ્જિદ શબ્દ આવ્યો છે તેનો અર્થ "અસ્લ મસ્જિદ" તથા "ફનાએ મસ્જિદ" બંનેવ સમજવું. તથા જાજરૂ, બાથરૂમ, વુઝૂખાના બાબતે ચેતવણીઓ છે તે પણ મસ્જિદના ક્ષેત્ર બહાર હોય તેવાં જાજરૂ, બાથરૂમ તથા વુઝૂખાના માટે સમજવું.)

❖ ફનાએ મસ્જિદ (ખારિજે મસ્જિદ) ❖

એટલે તે સ્થળો જે મસ્જિદની બિલ્દીંગના અંદર સંકળાયેલ હોય જેને સામાન્ય બોલચાલમાં મસ્જિદ કહે છે અને મસ્જિદમાં જરૂરતના માટે હોય છે, જેમ કે મીનારો, વુઝૂખાનુ, પેશાબ ખાનુ, જાજરૂ, બાથરૂમ, ઈમામ મોઅઝ્ઝિનના રૂમો વગેરે, પગરખાં, જોડાં ઉતારવાની જગ્યા સુધી વગેરે આ સ્થળો અમુક મામલાઓમાં મસ્જિદના હુકમમાં છે અને અમુક મામલામાં ખારિજે મસ્જિદ છે. દા.ત. અહીં જુનૂબી એટલે

જેના પર ગુસ્લ ફર્જ હોય તે જઈ શકે છે. એ પ્રમાણે ઈકતેદા અને એ'તેકાફના મામલામાં આ સ્થળો મસ્જિદના હુકમમાં છે. એ'તેકાફ કરનાર જરૂરત વિના પણ ત્યાં જઈ શકે છે એ રીતે કે જાણે તે મસ્જિદના જ કોઈ હિસ્સામાં છે.

❖ મોઅતકિફ (એ'તેકાફ કરનાર) ફનાએ મસ્જિદમાં જઈ શકે છે ❖

હઝરત સદરુશરીઅહ્ હઝરત અલ્લામા અમજદ અલી ખાં હુકમમાં છે :-

"ફનાએ મસ્જિદ એટલે જે જગા મસ્જિદથી બહાર એનાથી જોડાયેલી (સંકલિત) મસ્જિદની જરૂરિયાત માટે હોય છે, દા.ત. જોડા કાઢવાની જગા અને બાથરૂમ વગેરે એમાં જવાથી એ'તેકાફ તૂટશે નહીં."

આગળ લખે છે :- "ફનાએ મસ્જિદ આ મામલામાં મસ્જિદના હુકમમાં છે." (ફતાવા અમજદિયા, ભાગ-૧, પૃષ્ઠ-૩૯૯)

મસ્જિદનો મીનારો પણ મસ્જિદ છે તેનો દરવાજો મસ્જિદની બાઉન્ડરીમાં હોય તો એ'તેકાફ કરનાર વિના સંકોચે જઈ શકે છે અને જો દરવાજો મસ્જિદ બહાર હોય તો કેવળ અઝાન આપવા માટે જઈ શકે છે કે અઝાન આપવી એ શરઈ જરૂરત છે. (હવાલો : ફયૂઝાને એ'તેકાફ)

❖ આ સંબંધે આ'લા હઝરતનો ફત્વો ❖

એના જ અનુસંધાનમાં આ'લા હઝરત, મુજદિદે દીનો મિલ્લત, શૈખુલ ઈસ્લામ વલ્ મુસ્લિમીન ઈમામ અહમદ રઝા મુહદિષ બરેલ્વી عليه السلام ફર્માવે છે :-

".....બલકે જ્યારે તે મદ્રસા મસ્જિદની હદોથી સાંકળેલા મસ્જિદની અંદર છે, તેમની વચ્ચે માર્ગ આડો નથી (જે એ મદ્રસાઓને મસ્જિદની ચાર દિવારીથી અલગ કરી દે પણ) કેવળ એક દીવાલથી સહેનોનો વિભાગ અલગ કરી દેવાયો છે તો એમાં જવું મસ્જિદથી બહાર જવું છે જ નથી, એટલે સુધી કે એવી જગાએ મોઅતકિફે જવું બાઈઝ છે કે બાણે તે મસ્જિદનો એક ભાગ છે.

રદુલ મુહતારમાં બદાએઉસ્સનાએઅના હવાલાથી છે :- જો એ'તેકાફ કરનાર મીનારા પર ચઢ્યો તો કશાય મતભેદ વિના તેનો એ'તેકાફ તૂટશે નહીં, કેમ કે મિનારો (એ'તેકાફ કરનાર) માટે મસ્જિદ (ના હુકમ)માં જ છે." (ફતાવા રઝવિયહ્, ભાગ-૩, પૃષ્ઠ-૪૭૪)

ઉપરોક્ત લખાણથી ઘણી જ સ્પષ્ટતા સાથે એ'તેકાફ કરનાર માટે ઘણી સહુલતો જાણવા મળી છે. સહન મસ્જિદનો હિસ્સો છે જેથી એ'તેકાફ કરનારને મસ્જિદની સહનમાં આવવું, જવું, બેસી રહેવું કશીય પાબંદી વિના જાઈઝ છે. યાદ રાખશો કે શરીઅતના હુકમ થકી આ સહુલતો મહાન ઉલમાની કિતાબોમાં દર્શાવવામાં આવેલી છે તો પછી અન્ય કોઈ વ્યક્તિ પોતાના તરફથી કોઈ પાબંદી લગાડી શકશે નહીં. હા ! જ્યાં પુઝૂ ગુસ્લ કે જાજરૂ માટે તથા કોઈ જમવાનુ લાવી આપનાર ન હોય તો તેને લેવા માટે એ'તેકાફ કરનાર મસ્જિદના મુખ્ય દરવાજાની બહાર નીકળે ત્યારે તે સર્વ હુકમો એ'તેકાફ તૂટવા વિશે દર્શાવ્યા તે લાગુ થશે, બાકી એવી મસ્જિદ જેમાં જાજરૂ, બાથરૂમ, પુઝૂખાનુ વગેરે અંદર જ છે તેના માટે એ હુકમો લાગુ થશે નહીં.

અંતમાં એક અધિક પ્રશ્ન બાબતે ફકીહે મિલલત મુફતી જલાલુદીન અમજદી رحمۃ اللہ علیہ નો જવાબ પણ જોઈ લો! :-

❖ એ'તેકાફ કરનાર બીડી પીવા ફનાએ મસ્જિદમાં જઈ શકે છે ? ❖

સવાલ : એ'તેકાફ કરનાર (મોઅતકિફ) જો બીડી, સિગરેટ, હુક્કો પીવાનો આદી (આદતવાળો) હોય તો શું કરે ? શું બીડી, સિગરેટ, હુક્કો વગેરે પીવા માટે મસ્જિદથી બહાર નીકળી જાય ? એવા સંજોગોમાં એ'તેકાફ બાકી રહેશે ? દલીલો સાથે જવાબ બયાન ફર્માવશો.

જવાબ : એ'તેકાફ કરનાર બીડી, સિગરેટ અથવા હુક્કો પીવાના માટે "ફનાએ મસ્જિદ"માં નીકળી શકે છે, એ'તેકાફ તૂટશે નહીં. હઝરત સદરુશશરીઅહ્ رحمۃ اللہ علیہ લખે છે : **ફનાએ મસ્જિદ એટલે જે જગા મસ્જિદથી બહાર મસ્જિદથી જોડાયેલી મસ્જિદની જરૂરિયાત માટે છે, દા.ત. જોડા ઉતારવાની જગા અને ગુસ્લાખાનુ વગેરે એમાં જવાથી એ'તેકાફ તૂટશે નહીં.** (ફતાવા અમજદિયા, ભાગ-૧, પૃષ્ઠ-૩૯૯)

પરંતુ ખૂબ જ મોઢું સાફ કરીને બાદમાં (અસ્લ) મસ્જિદમાં દાખલ થાય એટલા માટે કે બીડી અને સિગરેટ વગેરેની ગંધ જ્યાં સુધી બાકી હોય ત્યાં સુધી મસ્જિદમાં પ્રવેશવું જાઈજ નથી. વહુવ અખૂલમ.

લાખનાર : (મુફતી) જલાલુદીન અહમદ અમજદી, ૧૭-ઝુલ કઅદા, હિ.સ. ૧૪૦૨ (ફતાવા ફયુઝરસૂલ, ભાગ-૧, પૃષ્ઠ-૫૩૫)

મુસ્લિમ બહેનોનો એ'તેકાફ

ઉમ્મુલ મુ'મિનીન હઝરત આઈશા સિદીકા رضی اللہ عنہا ફર્માવે છે કે, "તાજદારે મદીના عليه السلام રમઝાનુલ મુબારકના છેવટના ૧૦ દિવસોનો એ'તેકાફ કરતા હતા, ત્યાં સુધી કે અલ્લાહ ﷻ એ આપ ﷺ ને વફાત અતા ફર્માવી. પછી આપ ﷺ ના બાદ આપ ﷺ ની પાક બીવીઓ رضی اللہ تعالیٰ عنہن એ'તેકાફ કરતી હતી." (સહીહ બુખારી, ભાગ-૨, પૃષ્ઠ-૩૧૪)

આ પરથી જણાયું કે આપણી માં બહેનોએ પણ એ'તેકાફ કરવાનું સદ્ભાગ્ય હાંસલ કરવું જોઈએ.

★ બહેનો મસ્જિદમાં એ'તેકાફ નથી કરી શકતી, બલકે "મસ્જિદે ભૈત" એટલે ઘરમાંની તે જગા જે નમાઝ માટે ખાસ કરી લે છે ત્યાં એ'તેકાફ કરે. (દુર્રે મુખ્તાર, રદુલ મુહતાર, ભાગ-૩, પૃષ્ઠ-૪૨૯)

★ કોઈ અન્યના ઘરે જઈને એ'તેકાફ નથી કરી શકતી.

★ પતિની રજા વિના પત્નીએ એ'તેકાફ કરવો જાઈજ નથી. (રદુલ મુહતાર, ભાગ-૩, પૃષ્ઠ-૪૨૯)

★ જો પત્નીએ પતિની રજા લઈને એ'તેકાફ શરૂ કરી આપ્યો, બાદમાં પતિ મના કરવા ચાહે તો હવે મના નથી કરી શકતો. અને મના પણ કરે તો પત્નીના માથે તેનું પાલન વાજિબ નથી. (આલમગીરી, ભાગ-૧, પૃષ્ઠ-૨૧૧)

★ બહેનો માટે એ'તેકાફ કરવામાં એ પણ જરૂરી છે કે તેણી હૈઝ તથા નિફાસથી પાક હોય. કેમ કે એ દિવસોમાં નમાઝ, રોઝા તથા તિલાવતે કુર્આન હરામ છે. (સર્વ કિતાબો)

★ સ્ત્રીને એ'તેકાફ દરમ્યાન માસિક શરૂ થયું તો વાજિબ છે કે તુરત જ એ'તેકાફ છોડી આપે. આ સંજોગોમાં જે દિવસનો એ'તેકાફ તૂટ્યો કેવળ તે જ દિવસની કઝા તેના જિમ્મે રહેશે. જેનો તરીકો એ છે કે માસિકથી પાક થયા બાદ કોઈ દિવસે રોઝો રાખીને એ'તેકાફ કરી લે. જો રમઝાન મુબારકમાં જ પાક થઈ જાય તો રમઝાનમાં પણ કઝા કરી શકે છે. પણ જો પાક થતા સુધીમાં રમઝાન પૂરી થઈ જાય તો રમઝાન બાદ કોઈ દિવસે ખાસ એ'તેકાફ માટે જ રોઝો રાખીને એક દિવસના એ'તેકાફની કઝા કરી લે.

★ તેણી માટે શરઈ જરૂરત વિના એ'તેકાફની જગાએથી નીકળવું જાઈઝ નથી. ત્યાંથી ઉઠીને ઘરના કોઈ અન્ય ભાગમાં પણ નથી જઈ શકતી. જો જશે તો એ'તેકાફ તૂટી જશે.

★ બહેનો માટે એ'તેકાફની જગાએથી હટવા માટે તે જ હુકમો લાગુ થશે જે પુરૂષને મસ્જિદ બહાર નીકળવા માટે જણાવેલ છે. તેણી જેનો ધ્યાનપૂર્વક અભ્યાસ કરી લે.

★ બહેનો એ'તેકાફ દરમ્યાન પોતાની જગાએ બેઠી બેઠી સીવવા પરોવવાનું કામ કરી શકે છે. ઘરનાં કામો માટે બીજાં માણસોને સૂચનો કરી શકે છે પણ જાતે ઉઠીને નથી જઈ શકતી.

★ બેહતર એ છે કે એ'તેકાફ દરમ્યાન સંપૂર્ણ ધ્યાન તિલાવત, ઝિક, દુરૂદ, તસ્બીહાત, દીની કિતાબો તરફ આપે અને અકીદા વિશે તથા અન્ય મસ્અલા મસાઈલના તેમજ ઈસ્લામી નેક ખાતૂનોના જીવનના અભ્યાસ તરફ ખાસ ધ્યાન રાખે.

❦ એ'તેકાફ કઝા કરવાનો તરીકો ❦

જો કોઈ કારણસર રમઝાનના છેલ્લા ૧૦ દિવસનો એ'તેકાફ તૂટી ગયો તો ૧૦ (દસ) દિવસની કઝા જરૂરી નથી. તમારા માટે કેવળ તે એક દિવસની જ કઝા છે જે દિવસે એ'તેકાફ તૂટી ગયો. જો રમઝાન શરીફના દિવસો હજી બાકી હોય તો કોઈ દિવસે સુબહ સાદિકથી પહેલાં એ'તેકાફની નિયતથી આગલા દિવસના ગુરૂબ આફતાબ (સૂર્યાસ્ત) થતા સુધી "મોઅતકિફ" રહે. રમઝાન શરીફનો રોઝો એ એ'તેકાફની કઝા માટે પૂરતો છે. જો રમઝાન પછી કરે તો એ જ પ્રમાણે રોઝો રાખીને એ'તેકાફ કરી લે. પણ ઈદુલ ફિત્ર તથા ઝીલ હજજના ૧૦ થી ૧૩ સિવાયના દિવસે કરે કેમ કે આ પાંચ દિવસોમાં રોઝો રાખવો હરામ છે.

❦ એ'તેકાફનો ફિદ્યો ❦

★ જો કઝા કરવાનો સમય મળ્યો છતાં કઝા ન કરી અને મૌતનો સમય નજીક આવી ગયો તો વારસોને વસિયત કરવી વાજિબ છે કે તેઓ આ એ'તેકાફના બદલામાં ફિદ્યો અદા કરે અને ફિદ્યો અદા કરવો બહુ ભારી નથી. એ'તેકાફના ફિદ્યાની નિયતે કોઈ ઝકાતના હક્કદારને સદકાએ ફિત્રની જેટલા ઘઉં અથવા તેટલી કિંમતની રકમ અદા કરી આપે.

★ જો એ'તેકાફ કોઈ મજબૂરીના કારણે તોડ્યો હતો કે ભૂલથી તૂટ્યો હતો તો ગુનોહ નથી પણ જો જાણીબુઝીને કોઈ સહીહ મજબૂરી વિના તોડ્યો હતો તો એ ગુનોહ છે, જેથી કઝાની સાથે સાથે તૌબા પણ કરે.

તકમત વિલ ખૈર

એ'તેકાફમાં બેસો ને પુષ્ટળ નેકી કમાઓ !

પોતાના દુનિયવી લાભ માટે રૂહાનિયતને માનવાનો દાવેદાર માનવી જરૂર પડતાં બુઝુર્ગોના મઝારો પર પહોંચીને ખૂબ દુઆઓ કરે છે. મન્નતો માને છે, ચાદરો ચઢાવે છે..... બેશક ! એ બહુ સારી વાત છે કે અલ્લાહવાળાઓથી મહોબ્બતની નિશાની છે. પણ બહુ જ ઓછા લોકો છે જેઓ આખેરતની જિંદગી સંવારવા કાંઈક માંગતા હોય છે. અને રૂહાનિયતના મુખ્ય સેન્ટર જ્યાંથી દરેક પ્રકારની દૌલત જ વહેંચાઈ રહી છે તે આપણા સૌથી પ્યારા સૌથી આ'લા નબી કરીમ ﷺ ના રૂહાનિયતથી ભરપુર ફર્માનોમાંથી લાભ મેળવવા પ્રતિ બહુ જ જુઝ લોકો ધ્યાન કેન્દ્રિત કરતા હોય છે !

દુનિયવી મતલબ માટે રૂહાની બુઝુર્ગો પાછળ પડનારા લોકો જ્યારે દીન તથા આખેરત માટે કાંઈ કરવાનું કહેવામાં આવે છે તો ન બુઝુર્ગોની વાતો પ્રતિ લક્ષ આપે છે ન પોતાના નબી ﷺ ના ફર્માનો પર અમલ કરે છે ! (ઈલ્લા માશાઅલ્લાહ !) આખેરતની મહાન મહાન નેઅમતોના વાયદાઓ ખૂદ સરકાર ﷺ નેક અમલો કરનારને માટે સંભળાવે છતાં નર્યાં ભૌતિકવાદી હોય તેમ તેમના પર કોઈ અસર જોવા મળતી નથી ! અને દુનિયામાં ચૂર પ્રચૂર, દુનિયવી ગણિતો માંડવામાં મશ્ગૂલ જોવા મળે છે. (ઈલ્લા માશાઅલ્લાહ !)

પ્યારા દીની ભાઈઓ ! રમઝાન મુબારકનો મહીનો ! બરકતોનો મહીનો ! રહમતોનો મહીનો ! મગફિરતનો મહીનો ! નેકીઓના ઘોઘમાર વરસાદનો મહીનો ! જેમાં એક નેકી કરો ને ૭૦ નેકીનો બદલો પામો, નફ્લ અદા કરો ને ફર્જનો સવાબ પામો, જેમાં રોજીમાં વિશાળતા કરી દેવામાં આવે છે, શૈતાનને ક્રેદ કરી લેવામાં આવે છે, જન્નતને શણગારવામાં આવે છે, તેના દરવાજા ખોલી દેવામાં આવે છે, જહન્નમના દરવાજા બંધ કરી દેવામાં આવે છે, તેમાં એક રાત હજાર રાતોથી અફઝલ તે શબ્દકદ્ર છે.

અનુસંધાન ટાઈટલ નં. ૩ પર....

અનુસંધાન ટાઈટલ નં. ૨ પર....

અગણિત ફઝીલતોવાળો આ મહીનો આવે છે. એમાં પણ કેટલાય લોકો એવા છે જેઓ ન રોઝા રાખે છે ન કાંઈ તેમની રોજનીશીમાં ફરક આવે છે, ન ટી.વી.નો શૈતાની દરવાજો રમઝાન પૂરતો પણ બંધ થાય છે, ન ડ્રામા, સીરીયલો તથા પર સ્ત્રી પુરૂષોના મિલનના પ્રોગ્રામો જોવાનું બંધ થાય છે. જો આ જ આપણી હાલત હોય તો ક્યાંથી ભલાઈ મળી શકે ?!

મુસલમાનો ! રૂહાનિયત પર વિશ્વાસ તો એનું નામ છે કે તમે આખેરતના લાભો પ્રતિ દોડો ! અને અઝાબોથી દૂર ભાગો ! પ્રસ્તુત કિતાબ રમઝાનના "એ'તેકાફ" સંબંધે સ્પષ્ટતાપણે ફઝાઈલ તથા મસાઈલ દર્શાવી રહી છે તેનો શાંતિથી અભ્યાસ કરો. અને અનુકૂળતા હોય તો ચોક્કસ ૧ મહીના માટે અથવા ૧૦ દિવસ માટે એ ન બને તો ૧ દિવસ તો એ'તેકાફ જરૂરથી કરો. અને મસ્જિદમાં રહીને ખૂબ જ ખુલૂસથી અલ્લાહની ઈબાદત કરો. તમારો વધુને વધુ સમય ઝિક્ર, દુરૂદ, તિલાવતે કુર્આન અને ખાસ તો અકીદા વિશે, નમાઝ, રોઝા તથા અન્ય જીવન જરૂરી મસાઈલ શીખવા પાછળ, સુન્નતો વિશે અભ્યાસ કરી તેના પર અમલ કરવા પાછળ પસાર કરશો. જેને એ'તેકાફમાં બેસવાની નેકબખ્તી મળી જાય અને જે બંદો ફક્ત રબને રાજી કરવા મસ્જિદમાં રોકાય રહે તેના નસીબનું શું કહેવું ?! માટે ઝિક્ર, દુરૂદ, તિલાવત સાથે સાથે ઈલ્મે દીનની કિતાબોનો ખૂબ જ અભ્યાસ કરશો, કેમ કે ઈલ્મ હશે તો જ ઈબાદતો, તિલાવત વગેરે સહીહ થશે અને ઈમાન મજબૂત રહેશે, ઈશ્કે નબી ﷺ માં વધારો થશે અને ગુમરાહોને ઓળખી ગુમરાહીથી બચી શકશો.

ખબરદાર ! ખબરદાર ! એ'તેકાફમાં હોઉ કે ન હોઉ મસ્જિદમાં આવી ફોગટની વાતચીત કરવામાં સમય ન બગાડશો, કરેલી નેકીઓ ન ગુમાવશો, પણ નેકીઓ કમાઈને આખેરતને આબાદ કરશો અને સુન્ની મુસ્લિમો માટે દુઆ ગુઝારશો.

-લિ. સંપાદક

ખે'તેકાફના ફમાઈલ તથા મસાઈલ

સંપાદક : પટેલ શબ્દીર અલી રઝવી
-તંત્રી : ખરકાતે ખ્વાજા (માસિક)

◆◆ પ્રકાશક ◆◆

અંજુમને રઝાએ મુસ્તફા-દયાદરા

GRWB/059/Bharuch/02 C/o. ફયુઝાને રઝા મંઝિલ,
મુ.પો. દયાદરા, તા. જિ. ભરૂચ. પિન : ૩૯૨૦૨૦
ફોન : ૦૨૬૪૨-૨૮૨૭૯૨ મો. ૯૪૨૭૪ ૬૪૪૧૧
Email ID : islamic@sancharnet.in

પ્રકાશન નં. : ૧૨૮ આવૃત્તિ-૧ પ્રત : ૪૩૦૦
૧૨-શા'બાનુલ મોઅઝ્ઝમ હિ.સ. ૧૪૨૬ સપ્ટેમ્બર-૨૦૦૫

પોસ્ટકાર્ડ લખી
મફત મંગાવો !

નૂરાની આર્ટ દયાદરા
મો. ૯૭૨૭૪ ૬૪૪૧૧

મસ્લકે આ'લા હમરવના તર્જુમાન

ખરકાતે ખ્વાજા (માસિક)ના ગ્રાહક
બનો તથા બનાવો !! શા માટે ?!

પ્યારા સુન્ની ભાઈઓ ! ખરકાતે ખ્વાજા
(માસિક) શું છે ?!

✽ કુર્આન, હદીષ તથા ઉલમાએ હક્કનો પયગામ ડંકાની ચોટ
પર અલલ એલાન આમ કરતુ માસિક એટલે.....
ખરકાતે ખ્વાજા !

✽ બનાવટી બાપુઓ, શરીઅત વિરુદ્ધ ચાલતા જૂઠા પીરોની
પોકળતાને ખુલ્લી પાડી સાચા ખુઝુર્ગાને દીનના કથનો થકી
સત્યનો પ્રકાશ વેરીને અવામને ગુમરાહીથી રોકતુ માસિક
એટલે.... ખરકાતે ખ્વાજા !

✽ વહાબી, દેવબંદી, અહલે હદીષ, જમાઅતે ઈસ્લામી,
નેચરી, કાદયાની, તમામ બાતિલ ફિક્કાઓના મઝહબને
કુર્આન, હદીષ તથા અકવાલે ઉલમા થકી ગુમરાહ સાબિત
કરતુ માસિક એટલે ખરકાતે ખ્વાજા !

✽ કરન્ટ ઈસ્યુ પર, વર્તમાન મુસ્લિમ સમસ્યાઓ પર જોરદાર
ચર્ચા કરી વાંચકોને સત્ય માર્ગ દર્શાવતુ માસિક એટલે....
ખરકાતે ખ્વાજા !

✽ ઈસ્લામી સંસ્કાર (Discipline), સભ્યતાભરી શરમો
હયાભરી તા'લીમ રજૂ કરતુ માસિક એટલે.... ખરકાતે
ખ્વાજા !

આપ પણ દીન તથા સુન્નિયતની હમદદીને ખાતર
વાર્ષિક લવાજમના રૂ. ૧૦૦/- મોકલી ખુલૂસ
દિલે ગ્રાહક બનો તથા બનાવો. -પ્રકાશક